

KRZYSZTOFORY

Zeszyty Naukowe Muzeum Historycznego Miasta Krakowa

37



Muzeum Krakowa

Kraków 2019

Recenzenci zeszytu 37 / Reviewers of Volume 37

Michał Baczkowski (Uniwersytet Jagielloński), Anna Bednarek (Muzeum Krakowa), Małgorzata Perdeus-Białek (Menedżerowie Jutra MOFFIN; Uniwersytet Jagielloński), Katarzyna Biecuszek (Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków w Krakowie), Marcin Biernat (Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków w Krakowie), Czesław Brzoza (Uniwersytet Jagielloński), Katarzyna Bury (Muzeum Krakowa), Eugeniusz Duda (Muzeum Krakowa), Joanna Gellner (Muzeum Krakowa), Grażyna Kubica-Heller (Uniwersytet Jagielloński), Zofia Kaszowska (Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie), Dawid Keller (Muzeum Śląskie), Iwona Kęder (Muzeum Narodowe w Krakowie), Kamila Kłudkiewicz (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu), Waldemar Komorowski (Muzeum Narodowe w Krakowie), Tomasz Koziół (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), Anna Kwiatek (Muzeum Krakowa), Elżbieta Lang (Muzeum Krakowa), Dorota Łuczak (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu), Katarzyna Maniak (Uniwersytet Jagielloński), Adam Mazur (Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu), Konrad Meus (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), Ewa Orlińska-Mianowska (Muzeum Narodowe w Warszawie), Marianna Michałowska (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu), Wanda Mossakowska (Stowarzyszenie Historyków Fotografii), Mateusz Niemiec (Muzeum Krakowa), Zdzisław Noga (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), Piotr Nowak (Politechnika Wrocławska), Zenon Piech (Uniwersytet Jagielloński), Daria Pilch (Muzeum Krakowa), Michał Pręgowski (Politechnika Warszawska), Andrzej Rybicki (Muzeum Fotografii w Krakowie), Jacek Salwiński (Muzeum Krakowa), Beata Biedrońska-Słota (Muzeum Narodowe w Krakowie), Dorota Majkowska-Szajer (Muzeum Etnograficzne w Krakowie), Wojciech Walanus (Uniwersytet Jagielloński), Marek Więcek (Muzeum Inżynierii Miejskiej w Krakowie), Michał Wiśniewski (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)

Adiustacja / Copy editing: Anna Biedrzycka

Tłumaczenie na język angielski / Translation into English: Maria Piechaczek-Borkowska

Projekt graficzny / Graphic Design: Monika Wojtaszek-Dziadusz

Ilustracje / Illustrations: Archiwum Narodowe w Krakowie (ANK), Biblioteka Jagiellońska (BJ), Biblioteka Narodowa (BN), Fototeka Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu (IHS UAM), Fototeka Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego (IHS UJ), Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy im. W. Stefanyka, Muzeum Etnograficzne w Krakowie (MEK), Muzeum Fotografii w Krakowie (MuFo), Muzeum Krakowa (MK), Muzeum Narodowe w Krakowie (MNK), Muzeum Narodowe w Warszawie (MNW), Muzeum Sztuki w Łodzi, Narodowe Archiwum Stanów Zjednoczonych w College Park; archiwa prywatne / private archives Jacka Szmuca, Bogdana Zimowskiego, Grzegorza Zygiera; oraz / and Katarzyna Bury, Elżbieta Firlet, Marcin Gulis, Oskar Hanusek, Uta Hanusek, Andrzej Janikowski, Tomasz Kalarus, Joanna Kunert, Anna Kwiatek, Andrzej Malik, Dorota Marta, Łukasz Michałak, Karina Niedzielska, Anna Olchawska, Daria Pilch, Daniel Podosek, Tomasz Sadko, Piotr Stefański, Henryk Świątek, Monika Topolska

ISSN 0137-3129

© Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, Kraków, 2019

Wydawca / Publisher:

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, Rynek Główny 35, 31-011 Kraków
www.mhk.pl

www.mhk.pl/krzysztofor

Pierwotną wersją czasopisma jest wersja papierowa / The periodical originally comes out in paper

Printed in Poland

Nakład: 500 egz. / An edition of 500 copies

Skład, przygotowanie do druku / Typesetting: Jacek Łucki

Druk / Print: Drukarnia Legra

Redaktor / Editor:

Michał Niezabitowski

współpraca przy zeszytcie 37 / collaboration on volume 37:

Ewa Gaczoł

Rada Naukowa / Scientific Council

Zdzisław Noga – przewodniczący / President (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), Antoni Bartosz (Muzeum Etnograficzne w Krakowie), Jacek Chrobaczyński (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), Péter Farbaky (Budapesti Történeti Múzeum, Węgry), Jacek Gądecki (Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie), Jacek Górski (Muzeum Archeologiczne w Krakowie), Dariusz Kosiński (Uniwersytet Jagielloński), Piotr Krasny (Uniwersytet Jagielloński), Anna Niedźwiedz (Uniwersytet Jagielloński), Jacek Purchla (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie; Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie), Volker Rodekamp (Stadtgeschichtliches Museum Leipzig, RFN)

Komitet Redakcyjny / Editorial Committee

Marcin Baran, Monika Bednarek, Anna Biedrzycka (sekretarz / secretary), Elżbieta Firlet, Ewa Gaczoł, Piotr Hapanowicz, Zdzisław Noga, Waław Passowicz, Jacek Salwiński, Joanna Strzyżewska, Andrzej Szoka, Maria Zientara

Greta Czupryniak, kustosz Muzeum Historycznego Miasta Krakowa (1963–2019)

Informacje o autorze: historyk, kustosz MK, zastępca dyrektora ds. programowych Muzeum Krakowa, <https://orcid.org/0000-0001-8460-0078>

Information about the author: historian, Curator at the Museum of Kraków, Deputy Director for Programme Policy at the Museum of Kraków, <https://orcid.org/0000-0001-8460-0078>

13 maja 2019 roku pożegnaliśmy na cmentarzu Rakowickim naszą koleżankę, Gretę Czupryniak. Greta należała do pokolenia historyków muzealników, którzy podjęli pracę w Muzeum Historycznym Miasta Krakowa w połowie lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku, u schyłku PRL-u, a w przeddzień epoki wielkiej transformacji, i przez wiele kolejnych lat swoim zaangażowaniem budowali nasze Muzeum. Wśród tych, wtedy bardzo młodych ludzi, była Greta Czupryniak, ale i choćby piszący te słowa, a także przyszły dyrektor Muzeum, Michał Niezabitowski.

Greta Czupryniak urodziła się 7 lipca 1963 roku w Tarnowie jako córka Janiny z domu Gryl i Czesława Czupryniaków. Edukację szkolną rozpoczęła w murach Szkoły Podstawowej nr 119 w Krakowie przy ulicy Czerwieńskiego, którą ukończyła w 1978 roku. W latach 1978–1982 uczyła się w klasie o profilu humanistycznym w XIV Liceum Ogólnokształcącym przy ulicy Chełmońskiego w Krakowie.

Zarówno w szkole podstawowej, jaki i w liceum Greta była aktywnym członkiem drużyn harcerskich. Należała do szczytu Gwiazdzisty Szlak ZHP, który w latach siedemdziesiątych i na początku lat osiemdziesiątych działał w szkołach na Azorach, zarówno w Szkole Podstawowej nr 119, jak i Liceum Ogólnokształcącym nr XIV. W liceum była członkiem Kręgu Instruktorów szczytu, który stał się częścią 19 Krakowskiej Lotniczej ZHP (19 KDHL im. Żwirki i Wigury).

Naturalną konsekwencją zainteresowań historią, wyniesionych ze szkoły średniej, było podjęcie studiów historycznych na Uniwersytecie Jagiellońskim. Studia odbyte w latach 1982–1987 Greta zakończyła obroną pracy magisterskiej 3 września 1987 roku.

Miesiąc wcześniej, 1 sierpnia tego roku, znalazła zatrudnienie w Bibliotece Naukowej Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Umowę o pracę o podpisała z ówczesnym

dyrektorem, Andrzejem Szczygłem, i odtąd aż do swojej przedwczesnej śmierci całą swoją drogę życiową związała z naszą instytucją. Tuż na początku pracy w Muzeum, na przełomie lat 1987 i 1987, podjęła, wraz ze swoimi kolegami z Muzeum, Michałem Maksymiukiem i Jackiem Salwińskim, oraz z historykami z Archiwum Państwowego w Krakowie, Romanem Marcinkiem i Mariuszem Machynią, próbę budowy firmy zajmującej się usługami historycznymi. Wspólnie utworzone przez tę piątkę młodych historyków Biuro Usług Historycznych Klio przetrwało tylko kilka miesięcy na uwalnianym wtedy rynku usług, ale było ciekawym przypadkiem szukania nowych dróg i możliwości, charakterystycznym dla czasów zmierzchu komunizmu w Polsce.

Greta, po nieudanym eksperymencie łączenia pasji historycznej z działalnością na wolnym rynku, skoncentrowała się na swoim głównym obszarze zainteresowań – pracy w Bibliotece MHK i prowadzeniu archiwum zakładowego. Przygotowania do tego zakresu prac muzealnych uzyskała na kursach archiwalnych prowadzonych przez Archiwum Państwowe w Krakowie. To w Bibliotece MHK przeszła wszystkie szczeble kariery muzealnej: w styczniu 1990 roku awansowała na stanowisko starszego asystenta, we wrześniu 1992 roku na stanowisko adiunkta i wreszcie 1 kwietnia 1997 na stanowisko kustosa. W roku 2002 ukończyła Podyplomowe Studia Muzealne na UJ, co było oczywiście istotnym elementem podnoszenia kompetencji zawodowych pani kustosz.

Greta skrupulatnie wykonywała wszystkie obowiązki związane z bieżącym funkcjonowaniem Biblioteki Muzeum, opracowywała zbiory, pełniła dyżury w czytelni, była przez wiele lat wiceprzewodniczącą Komisji Zakupów Bibliotecznych. Uczestniczyła w przejmowaniu i porządkowaniu zasobów likwidowanego na początku lat dziewięćdziesiątych Muzeum Lenina, a także w roku 1993 przewodniczyła komisji





Greta Czupryniak na vernisżu wystawy *Koszycy – Kraków. Na wspólnej drodze*, pałac Pod Krzysztofory, fot. Tomasz Kalarus, 6 września 2011 r.

zajmującej się inwentaryzacją zbiorów archiwum Cricoteki.

Najważniejszym zadaniem pani kustosz przez wiele lat pracy w Muzeum była opieka nad archiwum zakładowym. Z wielkim zaangażowaniem podchodziła do swoich obowiązków w tym zakresie. Starła się, aby zasoby archiwum były gromadzone w sposób właściwy i odpowiednio zabezpieczone. Nie zawsze było to łatwe w instytucji, która od początku XXI wieku przechodziła niemal nieustanny remont swojej głównej siedziby – pałacu Pod Krzysztofory.

Swoje obowiązki biblioteczne i pracę na rzecz archiwum zakładowego łączyła przez wiele lat z pasją historyka badacza. Najważniejszym projektem muzealnym, w którym uczestniczyła, była realizacja wielkiej wystawy *Kraków – europejskie miasto prawa magdeburgskiego 1257–1791*, otwartej 5 czerwca 2007 roku w pałacu Pod Krzysztofory w 750. rocznicę lokacji Krakowa na prawie magdeburgskim. Wystawa ta była fundamentalnym projektem MHK pierwszej dekady XXI wieku, budującym pozycję naszego Muzeum na wiele lat. „Projekt lokacyjny”, zainicjowany przez dyrektora Michała Niezabitowskiego, w jego głównej części – wystawie w pałacu Pod Krzysztofory, z towarzyszącym monumentalnym katalogiem, został przygotowany przez zespół kuratorski w składzie: dr Grażyna Lichończak-Nurek, kustosz Marta Marek i kustosz Greta Czupryniak. W czasie prac nad wystawą, w okresie od kwietnia 2006 do listopada 2007 roku, Greta została wyłączona z zespołu Biblioteki MHK i był to jedyny okres w jej ponad 30-letniej pracy w Muzeum, kiedy nie była członkiem zespołu muzealnej Biblioteki Naukowej.

W roku 2011 kustosz Greta Czupryniak pełniła funkcję kuratora wystawy czasowej *Koszycy – Kraków. Na wspólnej drodze*. MHK i Wschodniosłowackie Muzeum w Koszycach od wielu lat współpracują z sobą, wymieniając się doświadczeniami i wystawami. Greta była kuratorką ze strony krakowskiej jednej z takich wystaw, otwartej w pałacu Pod Krzysztofory 6 września 2011 roku.

Ważną częścią dorobku naukowego Greta Czupryniak jest cykl artykułów opublikowanych w „Krzysztoforach. Zeszytach Naukowych Muzeum Historycznego Miasta Krakowa”. Artykuły te stanowiły rozwinięcie jej zainteresowań jeszcze z okresu studiów i były poświęcone rytowi pogrzebowemu w Rzeczypospolitej w XVI wieku. Część pierwsza



Greta Czupryniak na vernisżu wystawy fotograficznej Marka Lisianskiego (na fotografii z lewej strony) *Moje Koszycy. Mój Kraków*, z prawej dyrektor Muzeum Krakowa Michał Niezabitowski, pałac Pod Krzysztofory, fot. Andrzej Janikowski, 19 czerwca 2015 r.

Pogrzeby królewskie ukazała się w 29. zeszycie w 2011 roku, część druga *Pogrzeby szlacheckie* – w 32. zeszycie w 2014 roku i wreszcie część trzecia *Pogrzeby mieszczan* – w 34. zeszycie w 2016 roku. Opracowania te, ważne w bibliografii Muzeum Krakowa, powstały jako efekt współpracy pani kustosz z wieloletnim kuratorem Muzeum, dr Grażyną Lichończak-Nurek, która była osobą wspierającą w pracy naukowej nad tymi publikacjami.

Niestety, kolejne projekty muzealne z udziałem kustosz Greta nie były już możliwe. Bezwzględna, nieuleczalna choroba uniemożliwiła pracę naszej koleżance i po kilku latach doprowadziła do Jej śmierci. Greta Czupryniak zmarła 3 maja 2019 r. w Krakowie.



Greta Czupryniak na vernisżu wystawy *Budowali nowoczesny Kraków* w Starej Synagodze, fot. Tomasz Kalarus, 18 marca 2015 r.